

PIM - PHÁT TRIỂN Ở VIỆT NAM THÔNG QUA DỰ ÁN TRỢ GIÚP KỸ THUẬT TA-No.1968-VIE

*Lê Thu Hằng
Dự án TA-No.1968 VIE*

BBT. PIM (Participatory Irrigation Management – Quản lý tưới với sự tham gia của nhà nông) đang phát triển ở Việt Nam. Các dự án đầu tư lớn của Ngân hàng Thế giới WB,ADB (Ngân hàng Phát triển Châu Á) AFD (Pháp), DANIDA (Đan Mạch), JICA (Nhật Bản), các tổ chức phi chính phủ,.. trên địa bàn nhiều tỉnh khắp cả nước đều có hợp phần về PIM. Nhưng rất tiếc PIM vẫn chưa đến được với nhiều cán bộ các cấp, ngành, ngay cả cán bộ đang tham gia thực hiện các dự án có PIM, chưa nói đến người dân.

Dưới đây, chuyên gia **Lê Thu Hằng**, hiện nay đang làm việc tại Paris (Pháp), nguyên là thư ký của cố vấn trưởng dự án TA-No.1968 VIE, sẽ giới thiệu với các bạn một số nét về "**PIM phát triển ở Việt nam thông qua dự án trợ giúp kỹ thuật TA-No.1968 VIE**"

Mô hình PIM – VNPIM và dự án trợ giúp kỹ thuật TA-No.1968-VIE

Cùng với dự án vay vốn Loan No.1259 – VIE (3) có dự án trợ giúp kỹ thuật TA No.1968-VIE "**Tăng cường vận hành duy tu bảo dưỡng**" do ADB tài trợ .Bộ trưởng Bộ Thủy Lợi (nay là Bộ NNPTNT) đã quyết định giao cho Cục Quản Lý nước và Khai Thác công trình Thủy Lợi (nay là Cục Thủy Lợi) thực hiện dự án này . Cục đã trình Bộ Trưởng quyết định bổ nhiệm chủ nhiệm dự án TA.1968-VIE .(1)

Đây là dự án nước ngoài đầu tiên và dự án lớn nhất mà Cục QLN và CTTL thực hiện nên gặp nhiều khó khăn do thiếu kinh nghiệm, kiến thức và nhất là cách tiếp cận dự án còn bỡ ngỡ, đã gặp nhiều trở lực trong quá trình thực hiện không chỉ ở cấp địa phương, Trung ương mà ngay cả trong nội bộ .

Nhưng dự án đã đạt được những kết quả khả quan và để lại nhiều ấn tượng tốt đẹp đối với quốc tế và trong nước về những gì mà dự án đã làm được:

- Tổ chức các khóa đào tạo trên 500 cán bộ công ty KTCTTL, Sở Nông Nghiệp các tỉnh và các đơn vị liên quan trong Bộ về lĩnh vực Thủy Lợi .

- Xây dựng được mô hình "**Hợp tác dùng nước** " "**Hội dùng nước**" có **qui mô liên xã – là mô hình hợp tác dùng nước đầu tiên ở Việt Nam**, hiện nay vẫn tồn tại... và sau đó VNPIM sau khi được thành lập đã phối hợp với các tổ chức NGOs trong đó có **Oxfam Anh** xây dựng nhiều mô hình qui mô nhỏ (xã, thôn).

"**Hội thảo quốc gia về PIM**" đầu tiên, có qui mô lớn nhất ở Việt Nam đã được tổ chức tại Cửa Lò, Nghệ an, từ ngày 7-10/4/ 1997 với tiêu đề "**NATIONAL SEMINAR ON PARTICIPATORY IRRIGATION MANAGEMENT**" có sự

Hội thảo quốc gia về PIM đầu tiên ở Việt Nam, tổ chức tại Cửa Lò (Nghệ An) trong những ngày 7-11/4/1997

tham gia của trên 10 tổ chức quốc tế (ADB, WB, DANIDA...) NGOs (*Oxfam Anh*, Hongkong, CIDSE...) có đại diện của INPIM (PIM Quốc Tế) và trên 100 đại biểu là cán bộ lãnh đạo Sở, Cty KTCTTL của nhiều tỉnh ở Việt Nam tham dự.

Đồng chủ trì hội thảo: Vũ Trọng Hồng (nguyên) Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT

Mr Paul Stotl (Văn phòng WB tại Việt Nam)

Mr Hamand (tư vấn của ADB)

Điều hành Hội thảo: Nguyễn Xuân Tiệp, Nguyễn Văn Hiến, Đoàn thế Ưông

Cụm từ **PIM (Participatory Irrigation Management)** đã được "**ra đời**" từ hội thảo này và cụm từ PIM đã được ghi trong các văn bản .và cũng từ đây một số cán bộ đã đưa ra ý tưởng nghiên cứu **thành lập tổ chức PIM ở Việt Nam**.

Chính phủ đã có chủ trương về PIM và đã thực hiện PIM từ thập kỷ 60, tuy chưa đạt được hiệu quả tương xứng, nhưng đã xác định được hướng đúng, một số HTXNN (có làm dịch vụ tưới) đã hoạt động tốt theo hướng PIM, không phải như một số ý kiến đã khẳng định là đến năm 1990 nhờ có một số đơn vị tư vấn, mới xây dựng được mô hình PIM.

+ Ý tưởng đầu tiên cần có một tổ chức PIM Ở Việt Nam:

- **Đã đề xuất đầu tiên là thành lập Ủy Ban Quốc Gia về PIM hoặc Hội PIM Việt Nam:**

Ngày 19/3/1998 Văn bản đầu tiên số 441/QLN/CV trình Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT V/V Xin thành lập Hội PIM Việt Nam (hoặc Ủy ban Quốc gia về PIM) và ngày 4/5/1998 có văn bản gửi Vụ TCCB, Vụ HTQT xin ý kiến để trình Bộ trưởng.

Sau khi nghiên cứu ý kiến của 2 đơn vị nói trên thì việc thành lập "Hội PIM hoặc Ủy ban quốc gia về PIM" phải trải qua nhiều thủ tục rất phức tạp, khó khăn vì

đây là một tổ chức mới, ít được biết đến và phải trình qua Ban Tổ chức Chính phủ (nay là Bộ Nội vụ) ký ban hành, nên đã không thực hiện được.

- Trước mắt Bộ Nông nghiệp và PTNT đã có chỉ đạo thông qua văn bản ?

Ban hành văn bản đầu tiên chỉ đạo thực hiện PIM, số 1959/BNN-QLN:

- Đề thúc đẩy PIM trong điều kiện hiện thời, ngày 13-15/4/1998 ban quản lý dự án đã tiến hành tổ chức **Hội Thảo quốc gia về PIM lần thứ 2** tại Sầm Sơn, Thanh hoá. Do không có kinh phí hội thảo, nên ban quản lý dự án đã thực hiện cơ chế tài chính “ *Ai có nguyện vọng tham dự hội thảo theo nội dung đã được thông báo thì phải đăng kí và trả các chi phí cho hội thảo* ”. Đây là hội thảo lớn nhất thực hiện theo cơ chế “**lấy mỡ nó rán nó**” đầu tiên ở Việt Nam (thông thường chỉ có Hội Nghị mới có cơ chế này) với một số lượng tham gia đột biến, lên đến 170 người trong đó có một số lãnh đạo các Sở Nông nghiệp và PTNT, Công ty Thủy nông, đại biểu đại diện Hội nông dân, Hội Phụ nữ Việt Nam..các tổ chức quốc tế (ADB, WB, Danida, JIID, Nhật Bản...), NGOs (**Ofam Anh**), đặc biệt có ông Nguyễn Tấn Trịnh nguyên là Ủy Viên TW Đảng, Phó ban Kinh Tế TW Đảng tham dự và đã có ý kiến chỉ đạo.

Đồng chủ tịch Hội thảo: Vũ Trọng Hồng (nguyên) Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT

Nguyễn Tấn Trịnh (nguyên) Ủy viên TW Đảng, Phó Ban Kinh tế Trung ương
Mr Paul Stotl (Văn phòng WB tại Việt Nam)

Điều hành Hội thảo: Nguyễn Xuân Hiệp, Mr Philip JRddell, Mr Peter Sun

Hội thảo đã tham gia thảo luận về chương trình hành động thực hiện PIM, đề nghị Bộ NN và PTNT có một văn bản (Chỉ thị) để chỉ đạo thực hiện PIM ở Việt Nam

Sau hội thảo quốc gia PIM lần thứ 2, nói trên, ngày 12/5/1998 Bộ Nông Nghiệp và PTNT đã ký ban hành văn bản số 1959 /BNN-QLN “ về việc **“tăng cường củng cố và đổi mới tổ chức thủy nông cơ sở** “ (PIM) gửi chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc TW.

+ Ý tưởng thứ hai cần có một tổ chức PIM Ở Việt Nam:

Thành lập tổ chức mạng lưới PIM của Việt Nam

- Sau khi nhận được bản điều lệ và thư của ông Hatsuga Azumi (Chủ tịch INPIM - RIM Quốc tế) ghi ngày 8/7/1998, gửi văn phòng dự án TA.No- VIE-1968 và Bộ trưởng Bộ NN&PTNT, văn phòng dự án đã bắt đầu hình thành ý tưởng thứ 2 là cần: **“Thành lập một Mạng lưới PIM tại Việt Nam”**.

- Ngày 20/7/1998 văn phòng dự án có tờ trình đầu tiên **“xin thành lập mạng lưới người dân tham gia quản lý thủy nông”** (Viết tắt là PIM Việt Nam – VNPIM), nhưng chưa được chấp nhận.

- Ngày 29/7/1998 Tiếp tục trình Bộ Trưởng Lê Huy Ngọ về vấn đề trên (giải trình thêm và đã được sự đồng tình của *Vụ Tổ chức cán bộ, Vụ Hợp tác quốc tế*), nhưng vẫn chưa được chấp nhận.

- Ngày 20/8/1998 Tiếp tục trình Bộ Trưởng Lê Huy Ngọ về việc thành lập "*màng lưới PIM Việt Nam*" *văn bản giải trình số 899 (kèm theo dự thảo điều lệ, ý kiến của Vụ Tổ chức cán bộ)* và đã được Bộ Trưởng Lê Huy Ngọ đồng ý ký quyết định thành lập. Đây là mốc quan trọng đầu tiên quyết định sự phát triển PIM ở Việt Nam:

I, MỐC QUAN TRỌNG ĐẦU TIÊN:

" VN PIM ra đời " (2)

- Ngày 8/9/1998 Bộ trưởng Lê Huy Ngọ đã kí quyết định số 126/1998/QĐ/BNN-TCCB "...giao cho Cục Quản lý nước và Công trình thủy lợi (nay là Cục Thủy lợi) làm thường trực "*màng lưới nông dân tham gia quản lí công trình thủy nông*"(PIM Việt Nam) - tên giao dịch Quốc tế là: **Viet Nam Network on Participatory Irrigation Management** . Viết tắt là VNPIIM.

Đây là một tổ chức hoạt động "*không vì mục đích lợi nhuận*" –(Điều 2) "*.. sử dụng bộ máy trang thiết bị của dự án TA-2968-VIE và biên chế của Cục (kiêm nhiệm) làm chức năng Văn phòng thường trực của PIM Việt Nam. Cục trưởng cử một phó Cục trưởng điều hành hoạt động của PIM Việt Nam..*" "*Chi phí hoạt động của PIM Việt Nam dựa vào nguồn tài trợ của các cá nhân, cơ quan trong và ngoài nước*"(Điều 3)

Thực hiện quyết định trên Cục trưởng Cục Thủy lợi (trước đây là Cục Quản lý nước và CCTL) đã ký quyết định số 1015 QĐ/QLN "

Văn phòng thường trực VNPIIM (1998 -2004) đã làm được nhiều việc ?

Mặc dù VNPIIM, Văn phòng thường trực của VNPIIM không phải là một đơn vị hành chính, không có nguồn tài chính hỗ trợ, nhưng nhờ sự nhiệt tình của cán bộ chỉ đạo của Cục Quản lý nước và công trình thủy lợi (nay là Cục Thủy lợi) đã làm được nhiều việc:

Hội thảo:

+ Văn phòng Dự án cùng với Văn phòng VNPIIM Tổ chức **10 hội thảo Quốc Gia về PIM** (kể cả 2 hội thảo quốc gia về PIM lần 1 và 2) và **20 hội thảo chuyên đề và liên quan đến PIM**.

Hầu hết các hội thảo này đều được các tổ chức quốc tế (nhất là ADB, WB, DANIDA, DSE, INPIM ..) và NGOs (nhất là *Oxfam Anh*) hỗ trợ và có nhiều tổ chức xã hội như Hội nông dân Việt Nam, Hội phụ nữ Việt Nam tham dự

+ VNPIIM có quan hệ chặt chẽ với INPIM đã cử cán bộ tham gia các cuộc Hội thảo của INPIM tại các nước như Ấn độ, Trung quốc...

Một số hội thảo Quốc gia, chuyên đề quan trọng được tiếp tục tổ chức, quyết định các mốc của sự phát triển PIM ở Việt Nam:

Các Hội thảo được tổ chức tại nhiều tỉnh trong cả nước do VNPIIM phối hợp với một số tổ chức quốc tế, NGOs (nhất là Oxfam Anh), các địa phương có phong trào PIM tổ chức (trong đó có Tuyên quang, Lào cai, Hà giang, Lạng sơn, Hà tĩnh, Quảng trị, Đắc lăk, Nghệ an, Thanh hoá, Quảng nam, Hải phòng, Thừa thiên Huế, Hội an, Đà nẵng, Bình định, Bình thuận, Lâm đồng, Đông nai, Vũng tàu, Cần thơ, Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội...) nhằm tổng kết, trao đổi kinh nghiệm và đưa ra các kiến nghị thúc đẩy PIM phát triển.

Tiếp tục một số cuộc Hội thảo chính:

- **Hội thảo "Tổng kết đánh giá kết quả thực hiện dự án TA-N0. 1968, phát triển mô hình PIM "** đầu tiên có qui mô lớn thực hiện ở hai hệ thống Bắc Nghệ an, Sông Chu Thanh hoá, để rút kinh nghiệm áp dụng, mở rộng trong hệ thống và vùng khác và đã phát triển thành dự án TA. No 2869 VIE được tổ chức tại Hà Nội ngày 30 tháng 6 năm 1997.

Chủ trì: Phan Sỹ Kỳ (nguyên) Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT

Điều hành: Nguyễn Xuân Tiệp, Ms Hamand (đại diện ADB)

- **Hội thảo Quốc gia về PIM lần thứ 3** tổ chức tại Tây hồ, Hà Nội từ ngày 25 đến ngày 26 tháng 6 năm 1998 " **Đánh giá Xây dựng mô hình thực nghiệm tổ chức quản lý thủy nông liên xã "** Loại hình đầu tiên phát triển trong hệ thống thủy nông có qui mô lớn.

Đồng chủ trì: Thứ trưởng Phạm Hồng Giang Bộ Nông nghiệp và PTNT
Mr Peter Logan Đại diện ADB

Điều hành: Nguyễn Xuân Tiệp

- **Hội thảo Quốc gia về PIM lần thứ 4**, tổ chức tại Tây hồ, Hà Nội từ ngày 25 đến ngày 26 tháng 11 năm 1998:

" **Chiến lược phát triển vận hành duy tu có sự tham gia của người hưởng lợi "**, là tiền đề hình thành "**khung chiến lược phát triển PIM ở Việt Nam**" đã được ký ban hành ngày 30/12/2004

Chủ trì: Thứ trưởng Phạm Hồng Giang Bộ Nông nghiệp và PTNT

Điều hành: Nguyễn Xuân Tiệp, Philip J.Riddell

" Tài chính có vai trò quyết định đối với khả năng khôi phục, nâng cấp và chi phí cho vận hành duy tu, tác động đến việc nâng cao hiệu quả hệ thống thủy lợi, đồng thời huy động được sự đóng góp của nhân dân theo nguyên tắc "**hộ trợ tài chính để huy động tài chính "**. Nhà nước hộ trợ 20-30%, nông dân sẵn sàng đóng góp 70-80%,....mới đáp ứng được yêu cầu cân đối ngân sách cho thủy lợi... (hộ trợ bằng nhiều hình thức, kể cả vay).

Nguyễn Xuân Tiệp " Chiến lược phát triển vận hành duy tu có sự tham gia của người hưởng lợi "11-1998 (tiếng Việt. Trang 13) - Strategy and Programs for Operation and maintenance development in the Irrigation sector with farmers participation - Hanoi 11- 1998 (English Page No 13).

- **Hội thảo Quốc gia PIM về lần thứ 5** tại Đà Nẵng từ ngày 10 đến ngày 15 tháng 5 năm 1999

Chủ trì: Thứ trưởng Phạm Hồng Giang

Điều hành: Nguyễn Xuân Tiệp, Phan Mưu Bính, Philip JRddell

Với mục tiêu cải tiến thể chế theo hướng PIM, bước đầu hình thành nội dung của "thông tư hướng dẫn việc thành lập, củng cố và phát triển tổ chức hợp tác dùng nước" hiện nay

- Hội thảo Quốc gia về PIM lần thứ 6 tổ chức tại Tây hồ Hà Nội từ ngày 25-26 tháng 1 năm 2000 với tiêu đề " **bàn về tổ chức và hoạt động thủy nông cơ sở có sự tham gia của nông dân - PIM** " đóng góp ý kiến bản dự thảo "Hướng dẫn việc thành lập, củng cố và phát triển tổ chức hợp tác dùng nước" là nội dung của thông tư số 75/ 2004/TT-BNN đã được Bộ ký ban hành ngày 20/12/2004

Hội thảo này có nhiều cán bộ lãnh đạo là Chủ tịch, phó chủ tịch UBND Tỉnh, Huyện, Giám đốc các Sở Nông nghiệp và PTNT, Công ty Thủy nông tham dự và tham gia ý kiến cho bản dự thảo nói trên

Chủ trì: Nguyễn Đình Thịnh Cố Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT

Điều hành: Ngô Chí Hoạt, Nguyễn Xuân Tiệp, Phan mưu Bính, Philip JRddell

- **Hội thảo Quốc gia về PIM lần thứ 7** tổ chức tại Vũng tàu từ ngày 19 đến ngày 30 tháng 11 năm 2000 "Đóng góp ý kiến về chính sách quản lý khai thác công trình thủy lợi" (Tổ chức quản lý ở ĐBSCL và dự thảo thông tư hướng dẫn.... sau khi đã được bổ sung).

- **Hội thảo Quốc gia về PIM lần thứ 8** tổ chức tại Đà Lạt từ ngày 29 đến ngày 30 tháng 4 năm 2002 Tổng kết đánh giá kết quả điều tra từ năm 2000 - 2001 " **tổ chức và hoạt động của thủy nông cơ sở** " (Hợp tác dùng nước) trong cả nước và tiếp tục thảo luận bổ sung dự thảo "Thông tư Hướng dẫn việc thành lập, củng cố và phát triển tổ chức hợp tác dùng nước" tiếp tục trình Bộ ký ban hành. Và qua Hội thảo này đã vẽ được một bức tranh toàn cảnh về PIM ở Việt Nam - VNPIIM tiếp tục nghiên cứu để có được bước đi thích hợp và phù hợp với thực tế hơn.

Nhiều cuộc hội thảo quốc gia tiếp theo đã tổ chức tại Hội an, Bình thuận, Đồng nai ..và các địa phương khác được sự giúp đỡ của các tổ chức NGOs, VNPIIM đã tự tổ chức nhiều cuộc hội thảo chuyên đề không ngoài mục đích bàn kế hoạch, chia sẻ những kinh nghiệm đạt được về PIM của địa phương.

Đặc biệt ngày 4,5 tháng 6 năm 2004 lần đầu tiên một cuộc hội thảo PIM được tổ chức tại Cần thơ, Trà vinh chuyên bàn về PIM ở Đồng bằng Sông Cửu long do CPO, VNPIIM, Viện KHTL tổ chức

Sau các cuộc Hội thảo quốc gia về PIM, nhất là sau khi có văn bản chỉ đạo của Bộ Nông nghiệp và PTNT số 1959 /BNN-QLN " về việc "tăng cường củng cố và đổi mới tổ chức thủy nông cơ sở" (PIM) gửi chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc TW

PIM đã bắt đầu phát triển, một số tỉnh đã thành lập Ban chỉ đạo PIM Các Tỉnh như Đắc Lắc, Tuyên quang, Thái nguyên, Lào Cai, Nghệ An, Thanh Hoá, Thái Thụy, Thái Bình..đã có những thành công đáng khích lệ. Một số cán bộ lãnh đạo Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Công ty khai thác công trình thủy lợi trước đây và hiện nay (như Ô Phan Mưu Bính-Đắc Lắc, Nguyễn thị Định-Tuyên Quang, Nguyễn Kông-Bình Định, Nguyễn Chính Cương- Lào cai, Nguyễn Trường Xuân- Thành phố HCM, Lê Thành Công-Tây Ninh, Nguyễn Song Côn, Ngô Quang Dương - Thanh Hoá, Bạch Hưng Tuyên, Lê Ngọc Quân, Nguyễn Công Kính, Trần Hữu Lực- Nghệ an, và nhiều cán bộ Sở, Công ty thủy nông các tỉnh khác...đã có nhiều đóng góp cho PIM trên địa bàn Tỉnh và góp phần thúc đẩy PIM cả nước Đặc biệt Ông Nguyễn Đình Chi - hiện nay là Phó Chủ tịch UBND Tỉnh Nghệ An, cũng chính là người đã trực tiếp chỉ đạo thành lập các mô hình Hợp tác dùng nước đầu tiên, quản lý kênh liên xã (3-4 xã) ở Yên Thành, Nghệ An và hiện nay vẫn hoạt động .

Gần đây Ông Chi đã khẳng định rằng: không có con đường nào khác, Nghệ an sẽ tiếp tục thực hiện PIM để khai thác công trình thủy lợi một cách hiệu quả nhất.

+ Năm 2000 **VNPIM** đã phối hợp chặt chẽ với **Cục KN-KL (nay là Cục Nông nghiệp), Trung tâm khuyến nông TW thực hiện chương trình “khuyến thủy”** bằng vốn ngân sách, tổ chức các lớp đào tạo nông dân, xây dựng được nhiều mô hình HTDN, xây dựng **5 mô hình** ứng dụng công nghệ tưới phun (tiết kiệm nước) cho chè, hồ tiêu, rau, đã giao cho tổ chức của người dân quản lý đạt kết quả rất cao (đã có một báo cáo tổng kết). Với nguồn kinh phí hỗ trợ hàng năm từ 200 triệu, **đến nay là 1 tỉ đồng/ năm. Hiện nay Cục Thủy lợi đang thực hiện, hỗ trợ người dân về xây dựng mô hình và đào tạo lấy từ nguồn vốn nói trên.**

+ Hàng năm VNPIM đã in lịch để quảng cáo cho tổ chức của mình, viết nhiều bài báo tuyên truyền về PIM trên nhiều báo, tạp chí trong nước và nước ngoài và đã có nhiều báo cáo trình bày tại các hội thảo quốc tế, trong nước về vai trò của PIM ở VN được các tổ chức quốc tế quan tâm

VNPIM đã tổ chức cho một số kỹ sư trẻ nghiên cứu đề tài về PIM do DSE (InWent) hỗ trợ và các đề tài nghiên cứu về PIM và các vấn đề liên quan, đã được nghiệm thu đánh giá cao.

+ VNPIM đã có quan hệ tốt với nhiều tổ chức quốc tế, NGOs, cá nhân là các chuyên gia để nhận các thông tin, kinh nghiệm về PIM, nhất là phối hợp với DSE (Đức) đã tổ chức nhiều khoá đào tạo trong nước và cử cán bộ tham dự các khoá đào tạo về PIM ở nước ngoài do DSE tổ chức.

+ Sau hội thảo Quốc Gia lần thứ 2 về PIM, văn phòng dự án TA-1968 VIE với VNPIM đã biên soạn nhiều loại tài liệu.

- **Nông dân tham gia quản lý Thủy Nông - PIM** (tiếng Anh-Việt) 149 trang làm tài liệu tham khảo cho nhiều nghiên cứu sinh, cán bộ quản lý, cán bộ nghiên cứu trong ngành và ngoài ngành về lĩnh vực Thủy Nông (1998).

- **Đánh giá xây dựng mô hình thực nghiệm tổ chức quản lý thủy nông liên xã** (tiếng Anh-tiếng Việt 6/1998).

- **Chiến lược phát triển vận hành duy tu có sự tham gia của người hưởng lợi** (11/1998) (tiếng Anh và Việt).
- Biên dịch cuốn sách: **“Những cân nhắc khi thực hiện chuyển giao trong lĩnh vực thủy nông” 2002** (kinh nghiệm thành công và thất bại của một số nước trên thế giới).
- Biên soạn các cuốn sách phục vụ cho đào tạo
- **“Nhiệm vụ công tác thủy nông cơ sở” (2002) tiếng Việt**
- **“Tưới nước cho một số cây trồng cạn”**
- **“Nội dung công tác thủy nông cơ sở” (xuất bản lần thứ 2)**
- **“Một số phương pháp tưới nước cho cây trồng cạn” (2003)**
- **“Những điều cần biết về qui trình tưới tiêu cho lúa và một số công trường cạn” (2003)**
- **“Hướng dẫn thành lập, hoạt động của tổ chức hợp tác dùng nước” (2004)**

Những tài liệu này đã được phân phát đến cán bộ ở cơ sở và người dân

- Chủ trì và tham gia nghiên cứu các đề tài khoa học liên quan đến tổ chức quản lý thủy nông và PIM
- Đề xuất, chủ trì biên soạn, tham mưu cho Cục Thủy lợi trình Bộ Ban hành được nhiều văn bản, thông tư, tiêu chuẩn định mức kinh tế kỹ thuật (trong đó có Thông tư 06/1998/TT-BNN-TCCB, Quyết định 211/1998/QĐ-BNN-QLN, Tiêu chuẩn ngành 14 TCN 131 - 2002.). Đặc biệt trong nhiều năm đã đề xuất, chủ trì soạn thảo thông tư hướng dẫn việc thành lập, củng cố và phát triển tổ chức hợp tác dùng nước (từ 1999), Chiến lược phát triển vận hành duy tu bảo dưỡng có sự tham gia của người dân (từ năm 1998, nay gọi là khung chiến lược phát triển PIM) đã được Bộ ký ban hành tháng 12 năm 2004 (Số 75/2004/TT-BNN, 3213/BNN-TL).
- Đề xuất, chủ trì biên soạn, tham mưu cho Cục Thủy lợi trình Bộ sửa đổi thông tư 06, thông tư 90, quyết định 211 cho phù hợp với Nghị định 143/ND/CP Của chính phủ.
- Biên soạn và tham gia biên soạn nhiều tài liệu và giảng dạy nhiều khoá đào tạo về PIM cho gần 1000 cán bộ thuộc công ty thủy nông, Phòng thủy lợi Sở, phòng nông nghiệp Huyện ở trường Đại học, trường quản lý cán bộ NN-PTNT 1,2 (Hà Nội, Sài Gòn), các địa phương thuộc các dự án, các tổ chức quốc tế ADB, WB, DANIDA, NGOs (Oxfam Anh, GTZ, DSE...).
- Tham gia hướng dẫn, giảng dạy phục vụ các khoá đào tạo cho trên 10000 nông dân ở các tỉnh.
- Tham gia trao đổi về lĩnh vực PIM trên các phương tiện thông tin đại chúng
- Xây dựng 5 mô hình ứng dụng công nghệ tưới phun cho chè, hồ tiêu, rau giao cho dân quản lý
- Với những thành công đã đạt được, một số thành viên của VNPIIM đã được Hội nông dân Việt Nam tặng thưởng **“Huy chương vì giai cấp nông dân Việt Nam”**.

II, MỐC QUAN TRỌNG THỨ 2:

Sau nhiều năm VNPIM tổ chức nghiên cứu, đề xuất, và soạn thảo các văn bản về PIM trước đây và đề nghị có một hội thảo để tiếp tục trao đổi hoàn thiện văn bản trình Bộ ban hành

• "Hội thảo khu vực về PIM"

Do ADB, WB, DANIDA, INPIM đồng tài trợ

VNPIM nhận được thông báo chính thức từ ADB đã tham gia chuẩn bị nội dung hội thảo, đã Viết 2 báo cáo chính của hội thảo "Dự thảo khung chiến lược phát triển PIM ở Việt Nam" "Vai trò và hoạt động của VNPIM" được trình bày tại Hội thảo và tham gia điều hành Hội thảo

Hội thảo khu vực về PIM (5 nước) tổ chức tại Hạ Long - Quảng Ninh. từ ngày 30/3-2/4/2004.

Đây là **Hội thảo khu vực về PIM** đầu tiên có qui mô lớn tổ chức tại Việt Nam (đã có trên 100 đại biểu tham dự) trong đó có đại diện của 4 nước trong khu vực (Trung Quốc, Lào, Thái Lan, Cambodia), các tổ chức quốc tế như **ADB, WB, JICA, INPIM, FAO, DANIDA** và nhiều tổ chức thuộc NGOs tham dự (trong đó có Oxfam Anh).

Đồng chủ tịch: Thứ trưởng Phạm Hồng Giang, Mr Pieter Smidt, ADB, Phạm Xuân Sứ

Điều hành: Nguyễn Xuân Tiệp, Nguyễn Thị Tuyết Hoà, Jon Cook và Trần Văn Phúc.

Thực hiện ý kiến của Bộ Nông nghiệp và phát triển Nông thôn, ngày 4 và 5 /6/2004 tại Cần Thơ, Trà Vinh, CPO đã phối hợp với VNPIM, Viện Khoa học Thủy lợi tổ chức Hội thảo đầu tiên bàn về PIM thuộc các tỉnh ở đồng bằng sông Cửu long đã khẳng định được sự cần thiết phát huy vai trò của PIM ở đây.

Hội thảo 5 quốc gia trong vùng về PIM tại thành phố Hạ Long trong những ngày 30/3 – 2/4/2004

Sau "*hội thảo khu vực về PIM*" tại Hạ Long, ngày 19/6/2004, Oxfam Anh phối hợp với VNPIIM đã tổ chức Hội thảo chuyên đề về PIM tại Hoà Bình để thảo luận dự thảo "Khung chiến lược phát triển PIM ở Việt Nam" và "Lộ trình thực hiện PIM ở Việt Nam" do VNPIIM soạn thảo sau hội thảo Hạ Long nói trên.

Đây là cuộc hội thảo cuối cùng, VNPIIM hoàn thiện văn bản để Cục Thủy lợi trình bộ ký ban hành tháng 12 năm 2004.

Tháng 12-2004 ?

Như vậy tháng 12 năm 2004 có thể gọi là tháng có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển PIM của Việt Nam và cũng là tháng đánh giá kết quả đáng khích lệ của màng lưới PIM Việt Nam và Văn phòng thường trực của VNPIIM thời kỳ 1998 - 2004 được thể hiện bằng các văn bản về PIM mà VNPIIM soạn thảo, giải trình trong nhiều năm nay như thông tư hướng dẫn thành lập, hoạt động của tổ chức thủy nông cơ sở nay gọi là "tổ chức hợp tác dùng nước", "khung chiến lược phát triển PIM ở Việt Nam" ... đã được Bộ Nông nghiệp và PTNT đã ký ban hành, và đã xây dựng được nhiều mô hình PIM trên các địa bàn nông thôn.

Đặc biệt lâu nay có nhiều đơn vị, nhiều cá nhân "có kinh nghiệm về PIM" thực hiện tư vấn PIM trong các dự án. Mỗi đơn vị, mỗi cá nhân tư vấn PIM thực hiện theo ý riêng của mình, thiếu sự thống nhất và kém hiệu quả. Nhiều mô hình sau khi dự án kết thúc lại trở lại "điểm xuất phát ban đầu".

Vi vậy trong "**hội thảo khu vực về PIM**" đã có nhiều kiến nghị và xuất phát từ tình hình thực tế nêu trên, nhất là trong việc thực hiện các dự án đầu tư có vốn nước ngoài (WB, ADB) đòi hỏi cần có tư vấn về PIM hiệu quả, cần thiết có một đơn vị tư vấn chính thức, nên Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT đã chỉ đạo để thống nhất một đầu mối tư vấn về PIM, và đã ký **quyết định thành lập "Trung tâm tư vấn PIM"**. **Đó là địa chỉ đầu tiên hiện nay ở Việt Nam có quyết định chính thức được thực hiện tư vấn về PIM.**

VNPIIM thời kỳ 1998 - 2004 với văn phòng thường trực và màng lưới đã làm đúng chức năng của mình theo quyết định 126 của bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và PTNT và cũng đã làm được nhiều việc, tuy chưa đáp ứng được yêu cầu nhưng đã để lại ấn tượng tốt đẹp đối với nhiều người khắp cả 3 miền trong nước và nhiều tổ chức quốc tế, tạo được bước đi quan trọng cho sự phát triển PIM của nước nhà.

Thành tích đạt được nói trên của VNPIIM thời kỳ 1998 -2004, ngoài sự quan tâm chỉ đạo của Bộ, của Cục thủy lợi phải kể đến sự đóng góp của nhiều cơ quan trong Bộ trong đó có Vụ TCCB, Vụ Hợp tác quốc tế, Cục Nông nghiệp, Trung tâm khuyến nông TW, Vụ Chính sách Nông nghiệp và PTNT (nay là Cục HTX ...), các Trường quản lý cán bộ nông nghiệp và Phát triển nông thôn 1 và 2 (Hà Nội, Sài

gòn) Trường Đại học, các Viện nghiên cứu ... Các cơ quan ngoài Bộ (Hội nông dân VN, Viện nghiên cứu QLKT Trung ương...) Các tổ chức quốc tế DANIDA, DSE (Inwent), ADB, WB, INPIM JICA... các NGOs nhất là Oxfam Anh, Hồng Kông, CIDSE, tổ chức QUAKER Mỹ..., Các UBND tỉnh, huyện, các sở Nông nghiệp và PTNT, các Công ty Thủy nông và nhiều cá nhân là chuyên gia nước ngoài (Trong đó có Mr. Franz Heim-ZEL-DSE, Mr. Peter Sun, Mr. Raymond Perter-INPIM, Mr. Pieter Smid-ADB, Mr. Paul Stott, Mr. Greg Browder-WB..., Chuyên gia của Oxfam Anh..) và nhiều chuyên gia trong nước đang công tác và đã nghỉ hưu ở các cơ quan Trung ương và địa phương động viên, hỗ trợ.

Các chuyên gia PIM Li Yuanhua (Trung Quốc), Nguyễn Xuân Tiệp
tại Hội thảo Hạ Long 30/3 - 2/4/2004,

Tiếp theo ?

Một chương trình **“Để PIM đến được với mọi người”** với các giải pháp sinh động để thu hút và giúp nhiều người có được hiểu biết đầy đủ về PIM. Một chương trình đã được soạn thảo và một số tổ chức NGOs đã hưởng ứng. Hy vọng nhận được sự hỗ trợ của các tổ chức quốc tế, NGOs, PIM thực sự **sẽ đến được với mọi người Việt Nam**

Thông qua những thông tin trên cho thấy hầu hết các cuộc Hội thảo về PIM đều do lãnh đạo Bộ Nông nghiệp và PTNT chủ trì. Điều đó thể hiện sự quan tâm của ngành đối với tiến trình của PIM, đặc biệt thời gian gần đây (tháng 12/2004) Bộ đã ký ban hành các văn bản quan trọng về PIM, tạo được hành lang pháp lý cao nhất cho PIM ở Việt Nam trong thời gian tới phát triển hơn.

Như vậy từ tháng 12/2004, PIM ở Việt Nam đã có điều kiện thuận lợi để phát triển

PIM thể hiện vai trò của cộng đồng và việc chỉ đạo thực hiện PIM cũng không thể thiếu vai trò của cộng đồng. Đó là sự phối hợp giữa các đơn vị liên quan, các tổ chức xã hội, giữa trung ương với địa phương thực hiện PIM Và

PIM không phải là công việc của Văn phòng thường trực mà là công việc của cả màng lưới (các cơ quan, đơn vị, trung ương, địa phương, cán bộ, nông dân)

Đến nay Nhà nước đã ban hành các cơ chế chính sách về PIM, tạo được cơ hội cho PIM phát triển, nhưng thực tế đã cho thấy phía trước của PIM còn nhiều

khó khăn, trở ngại (nhất là nhận thức của cán bộ) đang đòi hỏi những ai quan tâm đến PIM, những ai "có trách nhiệm" cần phải hành động đúng mục tiêu, đúng chức năng, với "nhật tình và phải đổ mồ hôi".

Có hiểu biết đầy đủ về PIM, nhưng phải làm việc thật sự vì lợi ích chung thì PIM mới có thể đạt được mục tiêu cuối cùng là "Hiệu quả và bền vững". Đó cũng là bài học kinh nghiệm rút ra được của VNPIIM thời kỳ 1998 - 2004.

Tổ chức Hợp tác dùng nước (Hợp tác xã, hợp tác, tổ đội...) là cầu nối quan trọng giữa Nhà nước (doanh nghiệp thủy nông, chính quyền) với các hộ **nông dân** trong lĩnh vực bảo vệ công trình thủy lợi và dịch vụ tưới, tiêu trên địa bàn. Khi cầu nối bị "hư hại" thì cả Nhà nước và nông dân đều bị ảnh hưởng. Nông dân không có nước tưới dẫn đến ruộng, do không có tổ chức quản lý nước hoặc có những hoạt động không hiệu quả thì Nhà nước không đủ vốn cho O&M do không thu được thủy lợi phí từ các hộ nông dân, công trình xuống cấp, không cấp đủ nước tưới... tạo thành một vòng luẩn quẩn như hiện nay..."

Nguyễn Xuân Tiệp - "Công trình thủy lợi phát huy hiệu quả cao nhất chỉ khi có cơ chế, chính sách phù hợp tác động có tổ chức quản lý thích ứng và có người dân tham gia" - 2000.

Trên đây là những thông tin cần biết, hy vọng sẽ giúp cho người hướng dẫn có thêm nhận thức về PIM. Tuy nhiên những thông tin trên có nhiều người đã biết, nhưng cũng có không ít người chưa biết hoặc mới biết theo " phong trào", thậm chí cả những người " có kinh nghiệm " về PIM cũng chỉ hiểu theo cảm tính, nên có những suy nghĩ, ý kiến rất khác nhau. Muốn biết thêm các chi tiết về những vấn đề trên xin liên hệ các địa chỉ ở trang 104.

* **Tài liệu tham khảo:** Nguyễn Xuân Tiệp, Nguyễn Trí Dũng, Nguyễn Hồng Khanh, Lê Văn Chính- "**Hướng dẫn thành lập, hoạt động của tổ chức Hợp tác dùng nước - Guidelines on establishment and operation of water user organization - 2005**"